

JĘZYK
KOMUNIKACJA
INFORMACJA

LANGUAGE
COMMUNICATION
INFORMATION

Special issue
on Interlinguistic
and Esperanto Studies

Edited by

ILONA KOUTNY

JEZYK
KOMUNIKACJA
INFORMACJA

Numer specjalny
Interlingwistyka
i Esperantologia

Pod redakcją
ILONY KOUTNY

ZESPÓŁ REDAKCYJNY / EDITORIAL BOARD

Jerzy Bańcerowski
Sabine Fiedler
Ilona Koutny
Mária Ladányi
Aleksandra Matulewska
Nguyen Chi Thuat
Piotr Nowak (przewodniczący)
Paweł Nowakowski
Kyong-Geun Oh
Joanna Kozakiewicz (sekretarz redakcji)

REDAKTOR JĘZYKOWY / LANGUAGE EDITOR

Michael Farris

Redakcja rocznika *Język. Komunikacja. Informacja* deklaruje, że wersja papierowa czasopisma jest jego wersją referencyjną

The editors of this journal declare that the printed version should be used in citations

RECENZENCI TOMU / VOLUME REVIEWERS

Marc Bavant, Věra Barandovská-Frank, Cyril Brosch, Sabine Fiedler, Zbigniew Galor, Seifu Gebru, Ilona Koutny

Czasopismo figuruje na liście punktowanych polskich czasopism naukowych z zakresu nauk humanistycznych i społecznych (5 punktów)

The journal has been accredited by the Polish Ministry of Science and Higher Education (5 points)

PROJEKT OKŁADKI / COVER DESIGN

Wydawnictwo Rys

Copyright © by Wydawnictwo Rys, Poznań 2015

Printed in Poland

ISBN 978-83-63664-96-1

ISSN 1896-9585

WYDANIE / EDITION

Wydawnictwo Rys
Dąbrówka, ul. Kolejowa 41, 62-070 Dopiewo
tel. 600 44 55 80
e-mail: rysstudio@o2.pl
www.wydawnictworys.com

Contents

From the Editors	11
IVAN EIDT COLLING	
Languages, so fascinatingly (im)perfect, so creatively logical.....	15
IDA STRIA	
Esperanto as a Natural Language.....	32
ILONA KOUTNY	
A typological description of Esperanto as a natural language.....	43
NICOLAU DOLS SALAS	
Diversity, competence and standardisation in Esperanto: hints and questions	63
KRUNOSLAV PUŠKAR	
Common criticism of Esperanto: facts and fallacies.....	85
JOHAN DERKS	
Theory of the grammatical character of roots: point of departure or stumbling block	117
JESUS MOINHOS PARDAVILA	
Proper names in Esperanto: forms, sets, relationships.....	140
SABINE FIEDLER	
Frequency Dictionaries for Esperanto	155
SNAIGUOLE MALYCH	
Communicational strategies of Esperantists in contacts with non-Esperantists	170

BERNHARD TUIDER Collection on Planned Languages and the Esperanto Museum of Austrian National Library. History, holdings and research possibilities	184
FEDERICO GOBBO Transnational communication in a ‘glocalized’ world: in search of balanced multilingualism	196
ANDRÉ STAES Paradigms for languages and conflicts.....	209
MICHAŁ KOZICKI <i>Locking one’s stomach</i> and its meaning in the Ethiopian culture. Ways of expressing emotions by the use of somatic phraseology in Amharic.	226
REVIEWS	
Duszak, Anna & Kowalski, Grzegorz (red.) 2013: <i>Systemowo-funkcjonalna analiza dyskursu</i> (Anna Zięba)	243
Wojan, Katarzyna 2015: <i>Języki sztuczne. Zapotrzebowanie społeczeństw czy fantazja jednostek? (Zarys dziejów interlingwistyki)</i> (Ida Stria)	250
CHRONICLE	
MARC BAVANT Resultative, diathesis and possession in Basque, Old Persian and Elamite.....	254
DUNCAN CHARTERS Polyglot Conferences and Gatherings: observing a new phenomenon.....	264
Polish abstracts.....	277
Authors.....	284

Enhavtabelo

De la Redakcio	12
IVAN EIDT COLLING	
Lingvoj, tiom fascine (ne)perfektaj, tiom kreeme logikaj	15
IDA STRIA	
Esperanto kiel natura lingvo	32
ILONA KOUTNY	
Tipologia karakterizo de Esperanto kiel natura lingvo	43
NICOLAU DOLS SALAS	
Diverseco, kompetento kaj normigo en Esperanto: sugestoj kaj demandoj	63
KRUNOSLAV PUŠKAR	
Ofta kritiko de Esperanto: faktoj kaj eraroj	85
JOHAN DERKS	
Teorio de la gramatika karaktero de radikoj: elirpunkto aŭ stumblaĵo?	117
JESUS MOINHOS PARDAVILA	
Antaŭnomoj en Esperanto: formoj, ensembloj, rilatoj	140
SABINE FIEDLER	
Oftecvortaro por Esperanto	155
SNAIGUOLE MALYCH	
Komunika strategio de esperantistoj en kontaktoj kun neesperantistoj	170

BERNHARD TUIDER

La Kolekto por Planlingvoj kaj la Esperantomuzeo de la Aŭstria Nacia Biblioteko.
Historio, havaĵo kaj esplorebloj 184

FEDERICO GOBBO

Transnacia komunikado en ‘tutmondiĝo-lokiĝo’: serĉante balancitan
multlingvecon 196

ANDRÉ STAES

Paradigmoj pri lingvaj konfliktoj 209

MICHAŁ KOZICKI

La *ŝlosado de ventro* kaj ĝia signifo en la etiopia kulturo. Manieroj de montrado
de emocioj per la korpa frazeologio en la amhara lingvo 226

RECENZOJ

Duszak, Anna & Kowalski, Grzegorz (red.) 2013: *Systemowo-funkcjonalna
analiza dyskursu* (Anna Zięba) 243

Wojan, Katarzyna 2015: *Języki sztuczne. Zapotrzebowanie społeczeństw czy
fantazja jednostek? (Zarys dziejów interlingwistyki)* (Ida Stria) 250

KRONIKO

MARC BAVANT

Rezulta aspekto, dispozicio kaj posedo en la lingvoj eŭska, malnovpersa kaj elama... 254

DUNCAN CHARTERS

Poliglotaj konferencoj kaj kunvenoj: observante novan fenomenon 264

Polaj resumoj 277

Aŭtoroj 284

Spis treści

Od Redakcji	13
IVAN EIDT COLLING	
Języki, fascynująco (nie)perfekcyjne, kreatywnie logiczne	15
IDA STRIA	
Esperanto jako język naturalny	32
ILONA KOUTNY	
Typologiczna charakterystyka esperanta jako języka naturalnego	43
NICOLAU DOLS SALAS	
Różnorodność, kompetencje i standaryzacja w esperancie: wskazówki i pytania ...	63
KRUNOSLAV PUŠKAR	
Typowa krytyka wobec esperanta: fakty i mity	85
JOHAN DERKS	
Teoria gramatycznego charakteru rdzeni: punkt wyjścia czy blokada?.....	117
JESUS MOINHOS PARDAVILA	
Nazwy własne w esperanto: formy, zestawy, relacje	140
SABINE FIEDLER	
Słowniki frekwencyjne języka esperanto.....	155
SNAIGUOLE MALYCH	
Strategie komunikacyjne esperantystów z nieesperantystami	170

BERNHARD TUIDER

Zbiory języków planowych i esperanta w Austriackiej Bibliotece Narodowej.

Historia, materiały i badania 184

FEDERICO GOBBO

Komunikacja ponadnarodowa w „zglobalizowanym” świecie: w poszukiwaniu

zrównoważonej wielojęzyczności..... 196

ANDRÉ STAES

Paradygmaty konfliktów językowych..... 209

MICHAŁ KOZICKI

Zamykanie brzucha na klucz i jego znaczenie w kulturze etiopskiej. Sposoby

wyrażania emocji za pomocą frazeologii somatycznej w języku amharskim 226

RECENZJE

Duszak, Anna & Kowalski, Grzegorz (red.) 2013: *Systemowo-funkcjonalna*

analiza dyskursu (Anna Zięba) 243

Wojan, Katarzyna 2015: *Języki sztuczne. Zapotrzebowanie społeczeństw czy*

fantazja jednostek? (Zarys dziejów interlingwistyki) (Ida Stria) 250

KRONIKA

MARC BAVANT

Aspekt rezultatywny, diateza i posesywność w baskijskim, staroperskim

i elamickim..... 254

DUNCAN CHARTERS

Konferencje i spotkania poliglotów: nowe zjawisko 264

Abstrakty polskie 277

Autorzy 286

From the Editors

The present issue of this journal contains a wide range of articles on interlinguistics and esperantology. The subject matter is broad and ranges from philosophical languages to international communication. The idea for this issue came from the Third International Interlinguistics Symposium which was held in September of 2014 in the Institute of Linguistics at Adam Mickiewicz University in Poznań (which was reported on in JKI 9). Several articles developed from papers given at the symposium also appeared in JKI 9 and others, expanded on the basis of lectures and some proposed articles on similar themes appear now. Because the official languages of the symposium were Polish, English and Esperanto, articles in Esperanto are also published in this issue.

The study by Ivan Colling presents the aspirations for logic, regularity and perfection in the philosophical languages of the 17th century, including the interesting efforts for a classification of notions by Leibniz, among others, in order to aid logical thinking. His voyage through the centuries reaches the 19th century and Esperanto which achieved a compromise between regularity and flexibility. Ida Stria analyzes Esperanto in terms of artificiality and naturalness according to various linguistic criteria and concludes that it functions as a natural language.

Articles on selected characteristics and the typology of Esperanto follow. Ilona Koutny systematically looks at various levels of language structure from phonetics to pragmatics looking for European and universal features of Esperanto in order to find its place among natural languages also using the WALS data base. Nicolau Dols Salas explores the phonetic, morphological and syntactic levels of Esperanto in a search for the formation of competence and norms among Esperanto speakers (who are never monolingual). Krunoslav Puškar takes up frequent criticisms made against Esperanto, examining its supposed structural flaws at the levels of orthography, phonology, morphology, semantics and syntax, comparing common misconceptions with the facts.

Johan Derks treats a subject of frequent and heated debate surrounding Esperanto – the so-called grammatical character of Esperanto roots (morphemes) and discusses ways of systematizing them. Jesus Moinhos Pardavila collected a corpus of Esperanto-motivated proper names and analyzes their motives, forms as well as their regional and

temporal distribution. Sabine Fiedler, after a review of previous Esperanto frequency dictionaries, presents the Esperanto frequency dictionary prepared at the University of Leipzig in the framework of a large multilingual project. On this basis she describes a number of the results concerning Esperanto word formation, vocabulary and even culture. Snaiguole Malych undertakes a sociological study of the communication strategies of Esperantist with non-Esperantists, searching for their motivation of exaggeration in external information. Bernhard Tuider guides the reader through the largest collection of Esperanto and interlinguistics books and other holdings in the Vienna Museum.

Federico Gobbo examines a very pressing current problem, communication in the context of globalization and glocalization which are interrelated in a number of ways. He examines solutions for multilingual equilibrium (based on the EU project MIME). André Staes reviews communication across the centuries and establishes paradigms for describing situations and conflicts. Michał Kozicki presents the expression of feelings via phrasemes related to body parts found in the Amharic language, which demonstrates a different linguistic picture of the world than do European languages.

De la Redakcio

La nuna numero entenas artikolojn pri interlingvistiko kaj esperantologio, la gamo estas larĝa: de la filozofiaj lingvoj ĝis la internacia lingva komunikado. La ideon donis la 3-a internacia Interlingvistika Simpozio kiu okazis en septembro 2014 en la Lingvistika Instituto de UAM, Poznano (raporto en JKI 9). Kelkaj prilaboritaj artikoloj aperis jam en JKI9, aliaj artikoloj ellaboritaj surbaze de prelegoj kaj kelkaj proponitaj artikoloj al la temo aperas nun. Ĉar la oficialaj lingvoj de la simpozio estis: pola, angla kaj esperanto, en tiu ĉi volumo ni publikigas ankaŭ esperantlingvajn artikolojn.

La studo de Ivan Colling prezentas la aspirojn al logikeco, reguleco kaj perfekteco en la t.n. filozofiaj lingvoj de la 17-a jarcento kaj interesajn strebojn al nociklasifoj de i.a Leibniz por helpi la logikan pensadon. En la vico li atingas la 19-jarcentan esperanton, kiu realigas kompromison inter reguleco kaj fleksebleco. Ida Stria analizas esperanton laŭ diversaj lingvaj kriterioj en la kadro de artefariteco kaj natureco, kaj konkludas pri ĝia natura funkciado.

Sekvas artikoloj pri la tipologia karakterizo de esperanto. Ilona Koutny sisteme trarigardas diversajn lingvajn nivelojn de esperanto de fonetiko ĝis pragmatiko, serĉante ĝiajn eŭropajn kaj universalajn trajtojn por loki esperanton inter la naturaj lingvoj uzante ankaŭ la tipologian datumbazon WALS. Nicolau Dols Salas esploras la fonetikan, morfologian kaj sintaksan nivelojn serĉante formiĝon de kompetento kaj normoj ĉe (neniam unulingvaj) esperantistoj. Krunoslav Puškar okupiĝas pri la oftaj kritikoj kontraŭ esperanto,

li ekzamenas ĝiajn eblajn strukturajn mankojn ĉe la ortografia, fonologia, morfologia, semantika kaj sintaksa niveloj montrante faktojn kaj kutimajn erarojn.

Johan Derks traktas ofte forte diskutatan kaj specialan por esperanto problemon, la t.n. radikkarakteron de esperantaj morfemoj kaj provas ilin sistemigi. Jesus Moinhos Pardavila kolektis korpuson de esperanto-motivataj personaj nomoj kaj analizas iliajn motivojn, formojn kaj distribuon laŭregionan kaj tempan. Sabine Fiedler post trarigardo de ĝisnunaj oftecvortaroj prezentas la esperantan oftecvortaron pretigitan en la Universitato de Leipzig enkadre de pli granda multlingva projekto, kaj surbaze de ĝi kelkajn rezultojn koncerne esperantan vortformadon, vortprovizon kaj eĉ kulturon. Snaiguole Malych entreprenis sociologian studon de la komunikada strategio de esperantistoj kun neesperantistoj kaj serĉas la motivojn de la troigoj en la ekstera informado. Bernhard Tuidler gvidas la leganton tra la plej granda kolekto de esperantaj kaj interlingvistikaj libroj kaj aliaj kolektoj de la Viena Muzeo.

Federico Gobbo traktas problemon tre aktualan: la lingvan komunikadon en la kadro de tutmondiĝo kaj lokiĝo (*globalization and glocalization*) kiuj multflanke interrilatas inter si, li esploras la solvojn de ekvilibrata multlingveco (baziĝante al la eŭropunia projekto MIME). André Staes trarigardas komunikadon tra jarcentoj kaj starigas paradigmojn por priskribi la situacion kaj konfliktojn. Michał Kozicki prezentas la esprimon de sentoj perhelpe de korporilataj frazemoj en la amhara lingvo kiu montras alian lingvan bildon ol la eŭropaj lingvoj.

Od Redakcji

Bieżący numer zawiera artykuły na temat interlingwistyki i esperantologii; ich wachlarz jest szeroki: od języków filozoficznych do międzynarodowej komunikacji językowej. Pomysłu dostarczyło 3. Międzynarodowe Sympozjum Interlingwistyczne, które odbyło się we wrześniu 2014 roku w Instytucie Językoznawstwa UAM w Poznaniu (raport w JKI 9). Niektóre artykuły ukazały się już w JKI 9, inne, opracowane na podstawie wystąpień oraz kilka zaproponowanych ponadto na ten temat pojawia się teraz. Ponieważ językami sympozjum były polski, angielski i esperanto, także w tym tomie publikujemy artykuły w esperancie.

Studium Ivana Collinga przedstawia aspiracje do logiczności, regularności i doskonałości w tzw. językach filozoficznych z XVII wieku oraz interesujące dążenia do klasyfikacji pojęć m.in. Leibniza, aby wspomóc logiczne myślenie. Następnie dociera do XIX-wiecznego esperanta, które osiąga kompromis między regularnością a elastycznością. Ida Stria analizuje esperanto pod kątem sztuczności i naturalności według różnych kryteriów językowych, w konkluzji stwierdzając jego naturalne funkcjonowanie.

Kolejne artykuły dotyczą typologicznej charakterystyki esperanta. Ilona Koutny dokonuje systematycznego przeglądu różnych poziomów językowych esperanta, od fonetyki do pragmatyki, szukając jego europejskich i uniwersalnych cech, aby umiejscowić esperanto wśród języków naturalnych również korzystających z bazy typologicznej WALS. Nicolau Dols Salas bada poziom fonetyczny, morfologiczny i składniowy w poszukiwaniu formowania się kompetencji i standardów wśród (nigdy jednojęzycznych) esperantystów. Krunoslav Puškar zajmuje się częstymi uwagami wobec esperanta; bada on kwestię braków strukturalnych na poziomie ortografii, fonologii, morfologii, semantyki i składni, przedstawiając fakty i typowe błędy.

Johan Derks podejmuje często intensywnie dyskutowane i wyjątkowe dla esperanta zagadnienie, tzw. „radikkaraktero“ (czyli charakter części mowy rdzeni) i próbuje je usystematyzować. Jesus Moinhos Pardavila zebrał korpus nazw osobowych motywowanych esperantem i analizuje ich motywacje, formy oraz dystrybucję geograficzną i czasową. Sabine Fiedler, po przeglądzie słowników frekwencyjnych powstałych do tej pory, prezentuje esperancki słownik frekwencyjny przygotowany na Uniwersytecie w Lipsku w ramach większego wielojęzycznego projektu oraz na jego podstawie pewne wyniki dotyczące esperanckiego słowotwórstwa, słownictwa, a nawet kultury. Snaiguole Małych podjęła socjologiczne studium strategii komunikacyjnych esperantystów z nieesperantystami i szuka przyczyn przesady, z jaką informują innych o swojej kulturze. Bernhard Tuidler prowadzi czytelnika przez największą kolekcję esperanckich i interlingwistycznych książek i innych zbiorów Muzeum w Wiedniu.

Federico Gobbo zajmuje się wyjątkowo aktualnym problemem: komunikacją językową w kontekście globalizacji i glokalizacji, które przeplatają się ze sobą na wielu płaszczyznach; odkrywa rozwiązania zrównoważonej wielojęzyczności (opierając się na unijnym projekcie MIME). André Staes dokonuje przeglądu komunikacji przez wieki i tworzy paradygmaty dla opisanie sytuacji i konfliktów. Michał Kozicki przedstawia wyrażanie uczuć za pomocą wyrażen związanych z ciałem w języku amharskim, który pokazuje inny obraz językowy niż ten w językach europejskich.